

Antiflogistika kan gi synssvekkelse

Både tradisjonelle og nyere antiflogistika kan gi midlertidig synssvekkelse.

I en artikkel i *BMJ* beskrives sju pasienter med akutt, alvorlig, midlertidig synssvekkelse. Tilfellene var forbundet med bruk av to nye selektive syklooksigenase 2 (COX-2)-hemmere celecoxib og rofecoxib (1). I ett tilfelle ble pasienten midlertidig blind, en annen pasient fikk synsfelt-ufall, mens fem tilfeller var mer uspesifikk.

Liknende reaksjoner er rapportert også ved bruk av tradisjonelle antiflogistika, men forfatterne mener at reaksjonen er underkjent.

– Denne rapporten er et godt eksempel på at man må forvente at det vil dukke opp nye bivirkninger på legemidler etter at de er blitt godkjente og tatt i vanlig bruk, sier overlege Olav Spigset ved Avdeling for legemidler, St. Olavs Hospital.

– Selv om det dreier seg om enkeltkasuistikker, er de godt dokumentert. Det var en klar sammenheng i tid mellom legemiddelinntak og symptomer, og det var ingen andre forhold som kunne forklare symptomene. Artikkelen demonstrerer nytten av

Foto SCANPIX/Corbis

å ha et godt nasjonalt system for å fange opp nye legemiddelbivirkninger, slik som vi har i Norge i form av vårt spontanrapporteringssystem. For at systemet skal fungere optimalt, er det imidlertid viktig at alle leger er seg sitt ansvar bevisst og rapporterer mistenkte bivirkninger (2), sier Spigset.

Erlend Hem
erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Coulter DM, Clark DW, Savage RL. Celecoxib, rofecoxib, and acute temporary visual impairment. *BMJ* 2003; 327: 1214–5.
2. Harg P, Lislevand H, Buajordet I, Madsen S. Bivirkningsrapportering og legemiddelovervåking. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2003; 123: 331–2.

God prognose ved diabetesretinopati

Hvis pasienter med diabetisk retinopati får tett oppfølging, har de fleste gode sjanser til å beholde skarpsynet.

Diabetisk retinopati er den vanligste årsaken til synssvekkelse hos voksne i arbeidsfør alder. Laserbehandling kan redusere risikoen for alvorlig synsreduksjon ved langtkommet retinopati, og vitrektomi har samme effekt ved uttalt proliferativ retinopati. Hittil har man ikke undersøkt langtidsresultatene av slik behandling. Forskere har nå gjort en oppfølging av 214 pasienter ved Johns Hopkins Clinical Center med median oppfølgingstid på 16,5 år (1).

Det var ingen tilfeller av alvorlig synstap, mens moderat synstap ble påvist hos 20 %. Forfatterne konkluderte med at tett oppfølging var forbundet med god synsskarphet for de fleste pasientene.

– Studien styrker tidligere viten ved å vise synsbevarende effekt over lengre tid med tett oppfølging og behandling når dette er indisert. Den beste form for behandling av diabetesretinopati er primær og sekundær profylakse, det vil si å forebygge klinisk debut og videreutvikling. Dette gjøres først og fremst ved god glukosekon-

troll og jevnlig sjekk hos øyelege, sier øyelege og stipendiat Dag Fosmark ved Aker universitetssykehus. Fosmark viser til NSAMs retningslinjer som anbefaler kontroll fem år etter sykdomsdebut ved diabetes type 1 og deretter årlig. Ved diabetes type 2 anbefales kontroll ved diagnostetidspunktet, deretter årlig.

– Det forskes intenst på medisinsk behandling av diabetesretinopati. I en lederartikkel i *BMJ* nylig ble høydose acetylsalisylsyre fremhevet som mulig forebyggende behandling (2), men det foreligger ingen kliniske studier som kan støtte dette, sier Fosmark.

Erlend Hem
erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Chew EY, Ferris FL 3rd, Csaky KG, Murphy RP, Agron E, Thompson DJ et al. The long-term effects of laser photocoagulation treatment in patients with diabetic retinopathy: the Early Treatment Diabetic Retinopathy follow-up study. *Ophthalmology* 2003; 110: 1683–9.
2. Kohner EM. Aspirin for diabetic retinopathy. *BMJ* 2003; 327: 1060–1.

Kognitiv funksjon påvirket av østrogen

I løpet av de siste to årene har klinisk kontrollerte studier vist at hormonell substitusjonsterapi (HRT) ikke beskytter mot hjerte- og karsykdommer, men tvert imot øker risikoen. Bruk av HRT bedrer heller ikke kognitiv funksjon. Det hevder forskerne bak en populasjonsbasert studie av nesten 1 500 kvinner (*Arch Intern Med* 2003; 163: 2485–90).

Deltakerne ble fulgt i ti år og gjennomgikk blant annet Mini Mental Status Test. De fleste kvinnene som brukte eller hadde brukt HRT hadde da fått østrogen uten tillegg av gestagen. Forfatterne fant ingen assosiasjon mellom bruk av HRT og kognitiv svikt, selv etter justering for utdanningsnivå.

Flere farer ved røyking i svangerskapet

Røyking tidlig i svangerskapet øker risikoen for at barnet blir overvektig. Nesten 5 000 tyske barn i 5–6-årsalderen har deltatt i en studie der forfatterne forsøkte å kartlegge mødrenes røykevaner i forhold til barnas vekt (*Am J Epidemiol* 2003; 158: 1068–74).

Røyking tidlig i svangerskapet gav omkring 30 % økt risiko for at barna ble overvektige, mens sammenhengen var mindre for røyking i senere faser av graviditeten. Funnene var justert for blant annet fødselsvekt, mors vekt og treningsvaner.

Epilepsi og hukommelse

Pasienter med langvarig epilepsi klager ofte over sviktende hukommelse. Det er uklart om slike problemer skyldes selve sykdommen eller er forårsaket av epileptiske anfall. I en tysk studie ble 147 kirurgisk og 102 konservativt behandlede pasienter med temporallappeepilepsi fulgt opp i ti år (*Ann Neurol* 2003; 54: 425–32).

63 % av de som ble kirurgisk behandlet og 12 % av de med medikamentell behandling var uten anfall etter ti år. Betydelig hukommelsessvikt ble påvist hos 60 % av dem som ble behandlet kirurgisk og 53 % av de medikamentelt behandlede pasientene.

Kirurgisk behandling, spesielt den som ble utført på venstre side eller var omfattende, fremskyndet utvikling av kognitive problemer. Pasienter med postoperative epileptiske anfall hadde dårligere kognitiv funksjon enn de som oppnådde anfallsfrihet etter operasjon.

Forskerne konkluderte med at progredierende hukommelsessvikt er relatert til temporallappeepilepsi. Både konservativt og kirurgisk behandlede pasienter har risiko for å utvikle kognitive problemer. Hvis behandlingen er effektiv, kan utvikling av hukommelsessvikt stoppes og hukommelsen bedres.